

Notat

Til: Rektor

Kopi til:

Fra: Finansieringsutvalget

Finansieringsutvalgets anbefaling om ny rammefordelingsmodell (RFM)

Finansieringsutvalget skal gi en anbefaling om endringer i NTNUs finansieringsmodeller, deriblant rammefordelingsmodellen (RFM), i henhold til utvalgets [mandat](#). Som ledd i arbeidet har Finansieringsutvalget blant annet gjennomført en [evaluering](#) av dagens rammefordelingsmodell med påfølgende høring i organisasjonen, jfr. vedlegg.

Dette notatet beskriver Finansieringsutvalgets anbefaling til Rektor om hvordan ny RFM bør innrettes, i lys av ny nasjonal finansieringsmodell. I tillegg kommer Finansieringsutvalget med anbefalinger om hvordan nye studieplasser over statsbudsjettet bør fordeles, samt bevilgningskonsekvenser som følge av omdisponering av studieplasser på tvers av fakultet.

Utvalget viser til vedlagte høringsnotat og høringssvar. Anbefalingen fra utvalget er ikke enstemmig på alle punkter, men reflekterer synspunktene som majoriteten av høringsinstansene ga i sine høringssvar. Samtidig har høringssvarene bidratt med mange gode innspill til forbedringer og videreutvikling av utvalgets opprinnelige forslag. Det vises til særmerknader fra enkelte av utvalgsmedlemmene på enkelte av anbefalingene.

I utarbeidelsen av ny RFM har utvalget lagt vekt på hva som er formålet til en rammefordelingsmodell. Utvalget mener at en rammefordelingsmodell primært skal tilrettelegge til å fordele ressurser på en stabil, forutsigbar og hensiktsmessig måte. Mens NTNUs behov for langsiktig strategisk planlegging og styring av virksomheten bør skje gjennom god virksomhetsstyring og ledelse. Utvalget mener det er viktig at en finansieringsmodell ikke tillegges formål og oppgaver som en slik modell ikke er i stand til å løse, og foreslår derfor å ikke benytte økonomiske incentiver i RFM for styringsformål. Utgangspunktet er at RFM skal ligge så tett opp til KD-modellen som mulig.

Finansieringsutvalgets flertall anbefaler at ny RFM består av 2 indikatorer:

- Studiepoengproduksjon, med redusert incentivstyrke
- Fullførte doktorgrader

Postadresse	Org.nr. 974 767 880	Besøksadresse	Telefon	Saksbehandler
7491 Trondheim Norway	postmottak@ntnu.no www.ntnu.no	Høgskoleringen 1 Hovedbygningen	+47 73595000	Annette Ysland Ludvigsen

Adresser korrespondanse til saksbehandlerne. Husk å oppgi referanse.

Dette innebærer at Finansieringsutvalget **ikke** anbefaler at den nasjonale fullføringsindikatoren skal inngå i NTNUs interne rammefordelingsmodell. Utvalget anbefaler heller ikke å innføre andre indikatorer i RFM. Utvalgets flertall anbefaler at det inkluderes en EU-medfinansiering for EU-forskning, da den nasjonale modellen, samt EUs finansieringsregler, vil medføre et disincentiv for EU-forskning.

Studiepoengproduksjon

Finansieringsutvalget anbefaler at **studiepoengproduksjonsindikatoren** har en **incentivstyrke på 65 %**. En incentivstyrke på 65 % tilsvarer omtrentlig samme nivå på resultatstyrken som indikatoren har i dagens modell.

Finansieringsutvalget mener det er mer realistisk å forvente redusert studiepoengproduksjon på sikt, spesielt med tanke på reduserte ungdomskull, og ser derfor behovet for å ha en rammefordelingsmodell som demper en bevilgningsnedgang for det enkelte fakultet¹. Dette gjør også at eventuelle eksterne påvirkninger (for eksempel petroleumskrisen og omdømmetap på spesifikke yrker) ikke bare blir et fakultetsansvar, men også et institusjonsansvar.

Uten å redusere incentivstyrken vil også en eventuell produksjonsoppgang medføre en stor bevilgningsoppgang, noe som medfører et behov for å sette midler i aktivitet. Dette gjøres ofte med ansettelser av fast personell, noe som «låser» bemanningen på et høyt aktivitetsnivå. Hvis man senere da får en produksjonsnedgang, vil da handlingsrommet til å foreta nødvendige justeringer være utfordrende grunnet et høyt nivå på bemanning. Finansieringsutvalget ser derfor behovet for å tilrettelegge for en fordelingsmodell som ikke gir unaturlige høye vekstinentiver, gitt NTNUs økonomiske utfordringsbilde hvor antall årsverk og studenter over tid har økt mer enn bevilgningen.

NTNUs totale studiepoengproduksjon er mer stabil enn enkelt-fakulteters studiepoengproduksjon. En modell med redusert incentivstyrke vil derfor være med på å bidra til en mer stabil bevilgningsutvikling. Ved å anbefale en incentivstyrke på 65 % legger finansieringsutvalget til rette for at NTNUs økonomi *ikke* skal ha *mer* vekstinentiver enn dagens modell, samt at bevilgningsutviklingen *ikke* skal være *mer*

Eksempel, helseutdanning (kat 2)

I 2022 var studiepoengproduksjonen på 190 SPE. I 2023 ble den redusert til 117 SPE. Dette gir en nedgang på 73 SPE. Dette eksempelet tar utgangspunkt i en helseutdanning som er kategorisert i finansieringskategori 2.

Bevilgningskonsekvens dagens RFM: - 73 SPE x 47 440 kr = - 3.5 millioner kroner

Bevilgningskonsekvens 65 % incentivstyrke: - 73 SPE x 53 170 kr = - 3.9 millioner kroner

Bevilgningskonsekvens 80 % incentivstyrke: - 73 SPE x 65 440 kr = - 4.8 millioner kroner

En incentivstyrke på 65 % gir en bevilgningskonsekvens som er tilnærmet lik dagens modell. En høyere incentivstyrke enn dette vil gi en større bevilgningskonsekvens enn i dag.

¹ Dersom samtlige fakultet har lik nedgang i studiepoengproduksjon, vil imidlertid bevilgningsnedgangen for det enkelte fakultet være tilsvarende KD-satsen.

fluktuerende enn i dag, da differansen mellom KD-sats og RFM-sats anbefales å fordeles prorata mellom alle fakultet.

Fullførte doktorgrader

Finansieringsutvalget anbefaler at RFM inkluderer **fullførte doktorgrader** som en indikator med samme sats som KD-satsen. Det anbefales at bevilgningen fordeles basert på veilederes fakultets-tilknytning (70 % hovedveileder og 30 % biveileder). Dette er tilsvarende praksis som dagens modell. Dette vil også legge til rette for tverrfaglighet, ved at bevilgningsfordelingen ikke påvirkes av hvilket fakultet doktorgradskandidaten er opptatt ved. Hvis studentens fakultet hadde vært avgjørende for bevilgningsfordelingen, ville det vært et disincitiv å veilede studenter ved andre fakultet, da man kun ville fått kostnaden uten bevilgningsendring.

Fullføring av studieprogram

Finansieringsutvalget anbefaler å **ikke videreføre fullføringsindikatoren**. Indikatoren måler institusjonens fullføringsandel sammenlignet med seg selv året forut og sammenlignet med gjennomsnittet i sektoren. Hvis indikatoren hadde blitt innført i 2024 hadde NTNU mottatt en bevilgningsøkning på ca. 6.9 millioner kroner. En videreføring av fullføringsindikatoren i RFM vil verken være en forenkling av modellen eller være nødvendig for å fordele bevilgning på en hensiktsmessig måte. Finansieringsutvalget vurderer denne indikatoren som unødvendig kompleks, samtidig som indikatoren har et begrenset økonomisk omfang. Grunnet dette anbefaler Finansieringsutvalget at indikatoren ikke inkluderes i NTNUs interne rammefordelingsmodell.

EU-medfinansiering

Finansieringsutvalgets flertall anbefaler at RFM inkluderer en **EU-medfinansiering** som er en målrettet støtteordning for medfinansiering av EU-prosjekter, og skal ikke forveksles med en EU-indikator i modellen. EU-prosjekter har en dårligere finansiering enn bidragsprosjekt finansiert av Forskningsrådet. Samtidig er disse prosjektene viktige for internasjonalt samarbeid, faglig fornyelse, kvalitet og relevans. Finansieringsutvalget anbefaler derfor at en EU-medfinansiering inngår i RFM for å motvirke disincitiver for EU-forskning.

Finansierungsutvalget anbefaler at EU-medfinansieringen består av en medfinansiering som går **direkte til instituttet på ca. 20 % av EU-aktiviteten**. Dette tilsvarer i gjennomsnitt differansen mellom kostnadene som EU dekker og de totale prosjektkostnadene. Det anbefales at det benyttes en generell sats for å ha en enkel og forståelig EU-medfinansieringsordning. Samtidig vil bruk av generelle satser medføre at ordningen blir effektiv å administrere. I tillegg anbefaler utvalget at Rektor benytter sine **øremerkede rekrutteringsstillinger** for å dekke at EU ikke finansierer opplæringsdelen av ph.d.-stillinger.

Eksempel på EU-medfinansiering

Fakultet A har en EU-aktivitet på 50 millioner kroner i 2022, som påvirker bevilgningen i 2024 (dagens modell). I 2023 øker fakultetet sin omsetning med 10 millioner kroner, og øker ytterligere med 5 millioner i 2024. I 2025 har fakultetet uendret EU-aktivitet, mens i 2026 reduseres EU-aktiviteten med 10 millioner. I tillegg får fakultetet tildelt 6 rekrutteringsstillinger fra EU, hvor opplæringsdelen (6 måneder) ikke dekkes, med oppstart i 2025.

I 2025 må modellen hensynta endringer i EU-aktivitet etter 2022, dvs. 2023 og 2024.

$$(10 \text{ mill} + 5 \text{ mill}) \times 20 \% = 3 \text{ millioner fordeles direkte til instituttene.}$$

I tillegg får det aktuelle instituttet tildelt 1 øremerket 3-årig rekrutteringsstilling, som tilsvarer omfanget av opplæringsdelen som ikke dekkes av EU for 6 tildelte rekrutteringsstillinger.

I 2026 blir det ingen endring på medfinansiering, da EU-aktiviteten var uendret i 2025.

I 2027 vil EU-medfinansiering reduseres da EU-aktiviteten var redusert i 2026.

$$- 10 \text{ mill} \times 20 \% = - 2 \text{ millioner trekkes fra instituttens EU-medfinansiering}$$

I tillegg vil det være en overgangsordning fra gammel til ny modell i forbindelse med incentivordningen (forskuttering av EU-bevilgning). Det anbefales at prosjekter som har allerede fått tildelt incentivmidler beholder disse, mens for nye prosjekter vil denne ordningen utgå.

Merknad fra Tine Hestbek, SU og Ingrid Schjølberg, IE:

Disse medlemmer er enig i finansierungsutvalgets vurderinger om at KDs finansieringsmodell på sikt kan medføre en vridning av finansieringen til fordel for institusjoner som prioriterer utdanningsvirksomhet, og at modellen dermed kan sies å gi disincentiv til forskningsaktivitet. Vi følger også beskrivelsen av at EU-prosjekter er strategisk viktige for NTNU og at universitetet vil være tjent med å finne løsninger som veier opp for disincentivet i KDs finansieringsmodell. Vi er imidlertid ikke enige i at denne løsningen bør ligge i NTNUs rammefordelingsmodell og mener vi at dette heller bør ivaretas i totalfinansieringsmodellen gjennom en sentral pott for strategi og omstilling. Det er flere årsaker til det: 1) Forslaget om å legge medfinansiering for EU-prosjekter vil være en kompliserende faktor i rammefordelingsmodellen. Det vil kreve administrative ressurser til beregning og utregning, og det vil ikke bidra til å styrke forutsigbarhet i modellen. 2) Medfinansiering for EU-prosjekter i modellen legger opp til at rammefordelingsmodellen skal fordele midler direkte til instituttnivået og gir incentiv til institutter som styrker sin EU-aktivitet. Det bryter med de overordnede prinsippene for rammefordelingsmodellen om at den skal være en fordelingsmodell som ligger tett opp mot

KDs modell, slik at den styrker rammestyring og mulighet for strategisk ledelse. 3) Forslaget vil gi små utslag i tildelingen til fakultetene, noe som gjør det vanskelig å rettferdiggjøre transaksjonskostnadene ved å beregne grunnlaget for denne omfordelingen. 4) Fagmiljøene ved NTNU har ulike forutsetninger for å søke EU-midler. Ved å legge medfinansiering til EU-prosjekter inn i rammefordelingsmodellen med åpen ramme, risikerer NTNU at miljøer som lykkes godt med EU-prosjekter over tid binder opp bevilgning som avsetninger på bekostning av institutter med høy utdanningsaktivitet. 5) Finansieringsutvalget argumenterer mot å inkludere fullføringsindikatoren i rammefordelingsmodellen, begrunnet med at dette verken er en forenkling av modellen eller nødvendig for å fordele bevilgningen på en hensiktsmessig måte. Den samme argumentasjonen kan gjelde for forslaget om å inkludere medfinansiering av EU-prosjekter i rammefordelingsmodellen.

Som alternativ til finansieringsutvalgets anbefaling, foreslår disse medlemmer at NTNU tar med seg problemstillingen knyttet til medfinansiering av EU-prosjekter inn i det videre arbeidet med en totalfinansieringsmodell. Fakultetene bør også vurdere hvordan de vil legge til rette for økt EU-aktivitet gjennom sine viderefordelingsmodeller eller bruk av strategiske forskningsmidler.

Nye studieplasser gjennom statsbudsjettet

For nye studieplasser finansiert over statsbudsjettet anbefaler Finansieringsutvalget at de tildeles fakultetene med **tilsvarende sats som KD** benytter. Dette begrunnes i at på denne måten vil det ikke oppstå avvik mellom tildelt beløp og internt fordelt beløp, og blir da en mer oversiktlig og forutsigbar fordelingsmodell.

Eksempel, nye studieplasser finansiert over statsbudsjettet

NTNU mottar 10 studieplasser til medisin (6-årige) og 20 studieplasser til IKT (3-årige). NTNU mottar da følgende bevilgning fra KD:

Nye studieplasser i medisin (6-årige, 10 studieplasser)

År 1: $291\,400 \text{ kr} \times 5 = 1.5 \text{ millioner}$ (halvtårs effekt)

År 2: $291\,400 \text{ kr} \times 10 = 2.9 \text{ millioner}$

År 3: $291\,400 \text{ kr} \times 10 = 2.9 \text{ millioner}$

År 4: $291\,400 \text{ kr} \times 10 = 2.9 \text{ millioner}$

År 5: $291\,400 \text{ kr} \times 10 = 2.9 \text{ millioner}$

År 6: $291\,400 \text{ kr} \times 10 = 2.9 \text{ millioner}$

År 7: $291\,400 \text{ kr} \times 5 = 1.5 \text{ millioner}$ (halvtårs effekt)

Nye studieplasser i IKT (3-årige, 20 studieplasser)

År 1: $100\,100 \text{ kr} \times 10 = 1 \text{ million}$ (halvtårs effekt)

År 2: $100\,100 \text{ kr} \times 20 = 2 \text{ millioner}$

År 3: $100\,100 \text{ kr} \times 20 = 2 \text{ millioner}$

År 4: $100\,100 \text{ kr} \times 10 = 1 \text{ million}$ (halvtårs effekt)

Beløpene fordeles i sin helhet til de aktuelle fakultetene.

Intern omfordeling av studieplasser

Ved **omfordeling av studieplasser på tvers av fakultet** anbefaler Finansieringsutvalget et **skarpt skille** mellom mottakende og avgivende fakultet. Finansieringsutvalget ønsker å presisere at det ligger til Dimensjoneringsutvalgets mandat å si noe om hvordan beslutningene og prosessen gjøres, mens Finansieringsutvalgets mandat gjelder bevilgningskonsekvenser etter at en beslutning om omfordeling av studieplasser er foretatt.

For mottakende fakultet anbefaler Finansieringsutvalget å bruke to ulike satser per studieplass avhengig om det er et nytt studietilbud eller en oppskalering av et eksisterende studietilbud. For nye studietilbud anbefales det at KD-satsen for nye studieplasser benyttes. Mens ved en oppskalering av et eksisterende studietilbud anbefales det at satsen settes til 75 % av KD-satsen. Finansieringsutvalget ønsker å presisere at man vurderer at full KD-sats er nødvendig for å kunne tilby et studietilbud med god kvalitet. 75 % av KD-sats ved oppskalering av studietilbud er likevel valgt for å muliggjøre omdisponering av studieplasser på tvers av fakultet.

Opprettelse av nye studieplasser, uten tilført finansiering fra KD, må finansieres internt ved NTNU. Finansieringsutvalget anbefaler at finansiering hentes primært fra identifiserte studier i tråd med beslutninger om nedskalering av studietilbud. Hvis det er en diskrepans mellom finansieringsbehov og identifiserte studier for nedskalering anbefaler Finansieringsutvalget at differansen hentes prorata fra fakultetenes totale bevilgning. Finansieringsutvalget ønsker imidlertid å påpeke at det er viktig at beløpet som hentes prorata er så lite som mulig, slik at NTNU ikke utmagrer sine studier. Hvilken sats som benyttes for avgivende fakultet vurderer Finansieringsutvalget at må sees nærmere på. Finansieringsutvalget ønsker imidlertid å påpeke at det må være et omstillingselement i å ha identifiserte studier som scorer lavere enn terskelverdiene, med andre ord kan ikke satsen være for liten.

Eksempel omfordeling av nye studieplasser

NTNU ønsker å prioritere 100 nye studieplasser innenfor fagområde X (5-årig profesjonsutdanning). Dette er en oppskalering av et eksisterende studietilbud. Samtidig ønsker NTNU å opprette et nytt studietilbud innenfor fagområde Y med 20 nye studieplasser (3-årig bachelorutdanning).

Oppskalering av eksisterende studietilbud

Sats eksisterende studietilbud: $75 \% \times 100 \text{ 100kr} = 75 \text{ 075 kr}$

År 1: $75 \text{ 075 kr} \times 50 = 3.8 \text{ millioner (halvtårs effekt)}$

År 2: $75 \text{ 075 kr} \times 100 = 7.5 \text{ millioner}$

År 3: $75 \text{ 075 kr} \times 100 = 7.5 \text{ millioner}$

År 4: $75 \text{ 075 kr} \times 100 = 7.5 \text{ millioner}$

År 5: $75 \text{ 075 kr} \times 100 = 7.5 \text{ millioner}$

År 6: $75 \text{ 075 kr} \times 50 = 3.8 \text{ millioner (halvtårs effekt)}$

Opprettelse av nytt studietilbud

Sats nytt studietilbud: 100 100 kr

År 1: $100 \text{ 100 kr} \times 10 = 1 \text{ million (halvtårs effekt)}$

År 2: $100 \text{ 100 kr} \times 20 = 2 \text{ millioner}$

År 3: $100 \text{ 100 kr} \times 20 = 2 \text{ millioner}$

År 4: $100 \text{ 100 kr} \times 10 = 1 \text{ millioner (halvtårs effekt)}$

Det har nå oppstått et finansieringsbehov. Dette finansieres primært ved å se på fakultet som har studier som scorer lavere enn terskelverdier jf. Dimensjoneringsutvalgets arbeid. Hvis finansieringsbehovet er høyere enn det som kan finansieres på denne måten vil differansen hentes prorata fakultetenes totale bevilgning.

Faglig omstilling

Finansieringsutvalgets flertall anbefaler at en del av RSO benyttes til en **omstillingspott**, øremerket fakultet som må omstille eget fagmiljø grunnet omdisponering av studieplasser på tvers av fakultet. Denne omstillingspotten tildeles etter strenge gitte kriterier og må være av en tidsavgrenset art. Det forventes at fakultetet selv har et aktivt arbeid opp mot omstilling av fagmiljø.

Merknad fra Tine Hestbek, SU, og Ingrid Schjølberg, IE:

Disse medlemmer er kritisk til finansieringsutvalgets forslag om å etablere en omstillingspott som skal fordeles fra nivå 1 til fagmiljøer som må omstille seg på bakgrunn av politiske prioriteringer eller intern omfordeling av studieplasser. Forslaget reiser mange spørsmål: I hvilke situasjoner er det behov for å overføre midler fra omstillingspotten? Hvilke kriterier skal gjelde? Hvem skal gjøre de skjønnsmessige vurderingene? Når skal potten innføres? Hvor mye skal potten utgjøre? Skal det også gjelde for utdanningsprogram som skal bygges ned, men ikke legges ned? Eks utdanninger som sliter økonomisk, men som samtidig er prioriterte, og/eller

utdanninger med kandidatmåltall? Eksempelvis er det flere av fakultetene som pr nå står i omstilling som ikke er nedleggelse, men nedskalering.

Disse medlemmer mener at omstilling i fagmiljøene bør løses internt ved fakultetene, ved at enhetene bygger avsetninger som er store nok til å håndtere egen risiko og omstillingsbehov. Vi har ikke tillit til at omstillingsbehov kan løses godt ved hjelp av en modell og felles midler.

Andre forhold

Finansieringsutvalget anbefaler at det ikke gjøres endringer knyttet til historisk basisbevilgning. I de viderefordelingsmodellene som anvendes på fakultetsnivå oppfordres også til varsomhet med justeringer i historisk basisbevilgning, jfr. overordnede premisser knyttet til en stabil og forutsigbar ressursfordeling.

Avslutningsvis anbefaler Finansieringsutvalget å inkludere en **fase 2** av arbeidet som bør benyttes til å vurdere en **totalfinansieringsmodell**. Finansieringsutvalget stiller seg disponible til å fortsette utvalgsarbeidet. Problemstillingene som bør adresseres er blant annet:

- Totalfinansieringsmodell
- Bevilgningskonsekvens for avgivende fakultet ved omfordeling av studieplasser
- Flercampus
- Internhusleie
- Finansiering av FDVu

Vedlegg

- [Evalueringsrapport. NTNUs finansieringsmodeller \(2022\).](#)
- [Høring om ny finansieringsmodell ved NTNU.](#)
- [Høringsvar på ny finansieringsmodell ved NTNU.](#)